Produktion af uddannelsesmateriale med let-læsningsmetoden

Hvad er let-læsningsmetoden?

Let-læsning er en metode, som tillader os at tilpasse en teksts indhold, sprog, form og udseende med det formål at gøre teksten tilgængelig for en bestemt målgruppe, som oplever udfordringer med læsning og forståelse af skriftsprog.

Når man skal vælge den tekst, som skal omskrives, er man nødt til at overveje:

- Niveauet for elevernes sprogfærdigheder
- Tekstens iboende udfordringer: emnet, tekstens rækkevidde og type, tekstens ordforråd og dens morfosyntaktiske strukturer
- Læringsmålet for det, vi ønsker at undervise i

Selvom vi imødegår målgruppens behov, vil den omskrevne tekst efter nogle få ændringer også være tilgængelig for andre grupper.

<u>Lad os tænke før vi begynder:</u>

- Hvem henvender jeg mig til?
- Hvad er mit mål?
- Hvad ønsker jeg at skrive om?
- Hvilken logisk orden skal jeg følge?
- Skal jeg anvende illustrationer, clip-art, fotografier? Hvis ja, i hvor store mængder?

Teksten

- Anvend den bogstavelige betydning af ordet og ikke den metaforiske.
- Følg en logisk og direkte kronologisk rækkefølge i beskrivelserne.
- Hvis du skal introducere en karakter, så gør det simpelt og kort.
- Brug korte sætninger.
- Referer kun til et koncept i hver sætning.
- Brug simple ord, som vi anvender i vores hverdag.
- Når du henvender dig til læseren, så fortæl ham/hende, hvad du ønsker på den mest simple måde.
- Det samme ord skal forklarer den samme ting igennem hele teksten.
- Brug eksempler til at forklare koncepter.
- Anbring ordene fra samme sætning på samme linje.
- Anvend aktiv stemme i stedet for passiv stemme.
- Giv simple instrukser. I stedet for ”Information er tilgængeligt på…”, skriv ”Find information på..”
- Anvend list, hvor det er nødvendigt. Eksempeltvist:

  Peter behøver:

  - En blyant
  - En notesbog
  - En bog
- Brug ikke akronymer, f.eks. i stedet for FN, skriv de Forenede Nationer.
- Vær opmærksom på pronomener! Det skal være klart, hvem du taler om.
- Anvend simpel tegnsætning og undgå specielle tegn, f.eks. §, ®
- Skriv numre med tal, f.eks. 5 frem for fem eller IV.
- I forbindelse med kronologien, vælg formen 25. december 2018 fremfor 25/12/2018.

Skrifttype

- Skrifttypen bør være sans serif, så læseren ikke bliver forstyrret.

- Vælg en skriftstørrelse, som ikke er mindre end 12. 14 er endnu bedre!
- Vælg en skriftstørrelse, som er to størrelser større til overskrifter.
- Ændre ikke skrifttypen i teksten og undgå blokbogstaver, *kursiv* og <u>understregning</u>.
- Der bør være en god kontrast mellem skriftfarven og sidefarven, f.eks. sort eller mørkeblå skriftfarve på en hvid baggrund.

Tekst layout

- En sætning bør indeholde 60-72 tegn eller 10-12 ord.
- Tekstens placering bør være til venstre.
- Linjeafstanden, som er bestemt efter redaktørens standardindstillinger er fyldestgørende til tegn i størrelse 12.
- Efterlad en tom linje mellem afsnit og margener - til venstre, højre, ovenover og under teksten.
- Hvis teksten er lang, er det bedre at splitte teksten op i mindre publikationer.

Illustration

- Billeder spiller den vigtigste rolle ud af alle informative materialer.
- Et billede, som tydeligt viser, hvad der nævnes i teksten, fremmer forståelse og forklarer tekstens mening.
- Et billede, som ikke giver specifik mening til teksten kan derimod skabe forvirring og gøre forståelsen endnu svære.
- Et eksempel fra en historiebog, som forklarer hvad et christogram er.

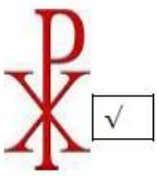

Lydfil

- Den skrevne tekst kan også gives til eleverne som en lydfil.
- I dette tilfælde, vælg en taler, som har en tydelig udtale, som kan lægge vægt på de passende ord og som vil foretage de nødvendige pauser.
- Én person taler af gangen.
- Lydniveauet skal hverken være for højt eller for lavt.

Hvilke type tekster kan omskrives til let-læsning?

- Alle typer tekster kan omskrives.
- For eksempel, i Norge og Sverige, henholdsvis aviserne Klar Tale og 8 SIDOR bliver udgivet i let-læsningsformat.

Glem ikke!

- Du bør kende målgruppen og de udfordringer, de oplever rigtig godt.
- Før du uddeler dit forberedte materiale til eleverne, giv det til nogle af målgruppens medlemmer, så de kan gennemgå det. Find herved ud af om de har forstået det og hør deres kommentarer.
- Bed dem understrege ord og sætninger, som de ikke forstår eller som forvirrer dem, og noter hvor der er brug for mere information.
- Det kan være nødvendigt, at kulturelle forskelle bliver taget i betragtning.
- Når man omskriver til let-læsningsformat, sørg så for at beholde forfatterens egen ”stemme” fremfor at oversætte eller referere.

Eksempler

Eksempel 1: omskrivning af et modul fra en historiebog (gymnasieniveau)

Original:

- 1b. Religious politics
- The followers of Christianity were the most dynamic population of the East. This new religion seemed to be able to restore the shaky unity of the Roman State.
- For this reason Constantine showed a favorable attitude towards Christianity. In particular, after his victory over Maxentius (312), he trans ferred the monogram of Christ (Christogram), an important Christian symbol, from the military flag to his coins, and issued laws favorable to Christians.
- However, the strong resistance of the supporters of ancient religion found both in the East and in the West, especially within the senatorial aristocracy of Rome, did not allow Constantine to adopt a purely religious attitude until the end of his life.
- The Edict of Milan, based on an agreement between Constantine and Likin (313), recognized Christians freedom of worship and thus equated their rights with those of other Roman religion. The persecution of Christians, however, ceased altogether, only when Constantine became a monarch in the Roman State (324). A year later (325), Constantine congregated in Nicaea, Bithynia, a conference of bishops from all the provinces of the Ecumenical Roman State; for this reason, the session was called ecumenical. The First Ecumenical Synod formulated the teaching of the Church over the sects that had already appeared. Since then, many such sessions have taken place. Their convocation was aimed at pacifying the Church and, by extension, pacifying the empire.

Let-læsning:

- 1b. Religious politics

Constantine took steps to support the Christians.
These steps were:
1. He put the Christogram on his flag and coins.

2. He signed a decision along with Likini.
With this decision, Christians could believe in their God and have the same rights as other citizens of the Roman Empire.
This decision is called the "The Edict of Milan".

3. He called the Christian bishops in Nicaea, Bithynia to discuss the church's beliefs.
The purpose of the meeting was to resolve disagreements between Christians.
This meeting was called "An Ecumenical Synod".

4. Constantine until the end of his life had not favored any religion because
the ancient religion had many followers
and Constantine did not want to upset them.

Eksempel 2: omskrivning af et modul fra en matematikbog (gymnasieniveau) (1/2)

Original:

- Variable

Talking to a cell phone costs 0,005 € per sec. How much does a 10 sec , a 15 sec and a 27 sec call cost?
Solution
It is easy to find that:

- • A 10-second call costs 10 • 0.005 = € 0.05
- • A 15-second call costs 15 • 0.005 = € 0.075.
- • A 27-second call costs 27 • 0.005 = 0.135 €.

So we can think that the cost of a phone call will be: (call duration) • 0.005 €. For convenience, we denote with the letter x the duration of the call (in seconds), so we conclude that the cost for each x-second call is: x • 0.005 €.

The letter x representing any number is called a variable. Of course, we can use other letters (Greek or Latin) to represent variables: y, z, t, α, β, γ,...

Let-læsning:

- A variable in mathematics is the quantity that changes.

	A variable, the quantity that changes		Remains the same	
A phone call	Lasts 10 sec	Costs	0.005	0.05 euro
A phone call	Lasts 15 sec	Costs	0.005	0.075 euro
A phone call	Lasts 27 sec	Costs	0.005	0.0135 euro

- I name the variable after a letter, such as x or y or z.

Eksempel 3: omskrivning af et modul fra en matematikbog (gymnasieniveau) (2/2)

Original:

Algebraic representation

- A representation that contains calculations with numbers, is, as we know, a numerical representation.

For example, $2\cdot 3-4\cdot(-3)+5$ is a numerical representation.

Similarly, $\frac{5\cdot 8+4\cdot 3}{2(-7)+6\cdot 4}$ is a numerical representation.

- A representation that contains calculations with numbers and variables is called an algebraic representation.

For example, $2\cdot x-4\cdot x+5$ is an algebraic representation. The terms of this representation are called summands.

Similarly, $\frac{2\cdot x-4}{3\cdot x^2+5}$ is an algebraic representation.

Let-læsning:

- A representation is a way of presenting variables in order to solve problems easily.
- An arithmetic representation is one that involves only numbers.
  For example: 2•3 -4•(-3) + 5
- An algebraic representation is one that involves numbers and letters.
  For example : 2•x – 4 •x + 5
- Values of the algebraic representation are the terms that you add or subtract:

2x 4x 5

Eksempel 4: omskrivning af studentermiljøets bestemmelser (G.G. – 619B/25-9-86)

Original:

- Article 1.
- Student participation in school life.

1. School, as a living organism, is an institution that prepares children, through learning and education, for a proper and efficient life, prepares them and educates them for their unimpeded integration into a free and democratic society after their graduation from school. To this end, it establishes the dialogue and cooperation between the teacher and the student in the search for and the transmission of the essential knowledge, it liberates and strengthens the children's initiative and at the same time takes care of providing them with what is necessary for them to be able to meet the demands and the activities that are constantly being developed within the society in which they will live.

Let-læsning:

- Article 1.

Student participation in school life.

School prepares children
to live as free and democratic citizens
of their society.

In order for the school to achieve this:

- teachers and students must discuss and work together in order to learn,
- students must take initiatives,
- the school must give children the means to succeed.

Nu er det din tur:

Hvilket billede beskriver bedst sætningen: ”Et barn læser en bog”?

1 eller 2?

Hvilke eksempler følger let-læsnings-principperne?

Is this easy to read?	
Is *this* easy to **READ**?	
Is this easy to read?	
Is this easy to read?	

Forsøg at omskrive følgende tekst til en let-læsningstekst:

- ” Elevernes tilstedeværelse er utilstrækkelig, den udgør mere end et hundrede og fjorten fraværstilfælde. Elever, hvis tilstedeværelse er utilstrækkelig er forpligtiget til at gentage skolegangen i den samme klasse.”

Bibliografi

- Arvidsson K. (1998). *The Standard Rules of the United Nations, An Easy-to-read Version of The Standard rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*. Ανακτήθηκε από το Centre for Easy-to-read http://www.lattlast.se/pub/3128/UNstandeng.pdf.
- Freyhoff G., Hess G., Kerr L., Menzel E., Tronbacke B., Van Der Veken K. (1998). *Make it Simple, Guidelines for the Production of Easy-to-Read Information for People with Learning Disability for authors, editors, information providers, translators and other interested persons.* Ανακτήθηκε από το ILSMH European Association, http://www.osmhi.org/contentpics/139/European%20**Guidelines**%20for%20ETR%20publication.
- Inclusion Europe. (2016). *Do not write for us without us .* Ανακτήθηκε από το https://easy-to-read.eu/wp-content/uploads/2014/12/EN_Methodology.pdf
- Inclusion Europe. (2016). *Information for all European standards for making information easy to read and understand*. Ανακτήθηκε από το https://easy-to-read.eu/wp-content/uploads/2014/12/EN_Information_for_all.pdf
- Plain English Campaign. (2001). *How to write in plain English.* Ανακτήθηκε από το http://www.**plainenglish**.co.uk.
- Tronbacke B. (1993). *The publishing of Easy-to-read in Sweden.* Ανακτήθηκε από το Easy-to-read Foundation, http://www.lattlast.se/pub/3132/**easysweden**.pdf.
- Tronbacke B. (August 25-31, 1996). *Easy-to-read, An important part of reading promotion and in the fight against illiteracy*. 62nd IFLA General Conference-Conference Proceedings. Ανακτήθηκε από το http://wwww.ifla.org/IV/ifla62/.
- Αραμπατζή, Α. (2013). Χαμένος στη μετάφραση: η περίπτωση μαθητή με ήπια νοητική αναπηρία στο γενικό σχολείο. *Breaking Classroom Silences: Addressing sensitive issues in education, International Conference.* Nicosia: European University of Cyprus, Department of Education Sciences. ISBN 978-9963-9734-5-3.

- Μαρνελάκης Μ. (2003). *Η Ευανάγνωστη και Κατανοητή Πληροφορία Μέσο Βελτίωσης της Ποιότητας Ζωής των Ανθρώπων με Νοητική Υστέρηση*, Έργο «Στέρξις». Ανακτήθηκε από το http://www.e-yliko.gr/htmls/amea/amea_yliko.aspx